SPRAWOZDANIE

z działalności Zarządu Okręgu Pomorskiego

„Rodziny Kolejowej"

w Bydgoszczy

za lata 1934/1935.

Odbito w drukarni A. Danilczuka
Bydgoszcz, Gdańska 54 — tel. 34-16.

5

SPRAWOZDANIE

z działalności Zarządu Okręgu Pomorskiego „Rodziny Kolejowej“ w Bydgoszczy.

Dnia 17 maja 1934 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie stowarzyszenia „Pomorska Rodzina Kolejowa“, na którem zapadła uchwała likwidująca wspomniane stowarzyszenie wraz z równoczesnem przekazaniem majątku nowopowstałemu jednolitemu na całem obszarze Państwa stowarzyszeniu pod nazwą „Rodzina Kolejowa“ z siedzibą Zarządu Głównego w Warszawie.

Majątek zlikwidowanej „Pomorskiej Rodziny Kolejowej“ obejmował następujące pozycje zasadnicze:

gotówka . . .	131.213.93 zł
dłużnicy . . .	298.90 „
inwentarz . . .	31.033.70 „
Razem	168.546.53 zł.

Według uchwały Walnego Zgromadzenia likwidacyjnego przeznaczone zostało z zasobów gotówkowych: 100.000 zł. na fundusz budowy uzdrowiska nad morzem, 10.000 zł. jako kapitał zakładowy do dyspozycji Zarządu Okręgu „Rodziny Kolejowej w Bydgoszczy, zaś 27.213.93 zł. na cele budowy domków campingowych w Szwajcarji Kaszubskiej.

Z chwilą zlikwidowania „Pomorskiej Rodziny Kolejowej“ rozpoczęła działalność na terenie okręgu pomorskiego „Rodzina Kolejowa“. Mianowany zgodnie ze statutem Zarząd Okręgu w Bydgoszczy odbył dnia 22 maja 1934 r. zebranie konstytucyjne i od tej chwili rozpoczyna się okres sprawozdawczy, objęty niniejszem sprawozdaniem, które poraz pierwszy składamy do rąk naszych członków.

Sprawozdanie obejmuje dwa okresy, a mianowicie: pierwszy od 1. VI. 1934 r. do 31. XII. 1934 r. okres prac organizowania stowarzyszenia i okres drugi, pierwszy normalny rok gospodarczy od 1. I. 1935 r. do 31. XII. 1935 r. Poniżej podamy w ogólnych zarysach działalność stowarzyszenia w okresie pierwszym, aby następnie przejść do szczegółowego sprawozdania za rok 1935 (okres II).

Okres I. (od 1. VI. 1934 do 31. XII. 1934).

Sekcja Ogólno-Organizacyjna

Pomorska Rodzina Kolejowa znała 2 kategorje członków: zwyczajnych i nadzwyczajnych, posiadających różne prawa i obowiązki względem stowarzyszenia. Ponieważ statut Rodziny Kolejowej takich różnic między członkami nie przewiduje, względy natury formalno-prawnej uniemożliwiły automatyczne przejście wszystkich członków Pomorskiej Rodziny Kolejowej do nowopowstałego stowarzyszenia. Dlatego też od chwili zorganizowania się stowarzyszenia główny wysiłek Zarządu Okręgu zwrócony został w kierunku pozyskania jaknajwiększych rzesz pracowników kolejowych na członków stowarzyszenia.

Równocześnie rozwinęta została akcja, zmierzająca do przystosowania istniejących w terenie komórek organizacyjnych b. „Pomorskiej Rodziny Kolejowej“ t. zw. Komitetów Miejscowych do norm organizacyjnych nowego stowarzyszenia t. j. do utworzenia Zarządów Kół Rodziny Kolejowej. Badano w każdym poszczególnym wypadku celowość istnienia komórki organizacyjnej w danym ośrodku, przyczem ilość Kół powiększono do liczby 33, wychodząc przytem ze założenia, że istnienie w pewnych ośrodkach Zarządów Kół posiada nie tylko w okresie organizowania doniosłe znaczenie, ale także i w pracy normalnej, gdyż za ich pośrednictwem ułatwiona jest możność oddziaływania na szersze masy pracowników kolejowych i budzenia u nich zrozumienia dla idei Rodziny Kolejowej.

Do końca roku 1934 pozyskano dla Rodziny Kolejowej ogółem około 13.000 członków, co stanowiło około 70% ogółu pracowników kolejowych tutejszego okręgu.

W grudniu 1934 r. rozpoczęto wzmożoną akcję w kierunku pozyskania dla Rodziny Kolejowej wszystkich pracowników tut. Okręgu tudzież w kierunku uzyskania dalszych kapitałów na budowę kolonji nadmorskiej. Na zjeździe Prezesów Kół całego Okręgu, który odbył się dnia 6 XII. 1934 r., uchwalono jednogłośnie rezolucję, proklamującą zasadę powszechności należenia do Rodziny Kolejowej tudzież dodatkowe opodatkowanie się na cele inwestycyjne stowarzyszenia. W wyniku tej akcji ilość członków wydatnie wzrosła, co w cyfrach uwydatni się dopiero w następnym okresie.

W okresie sprawozdawczym Zarząd Okręgu dokonał zatwierdzenia wszystkich wybranych Zarządów Kół i zarejestrowania ich u właściwej władzy administracyjnej I instancji. Sprawa rejestrowania wywoływała niekiedy wymianę pism na temat należności opłaty stemplowej, w rezultacie jednak wszystkie Koła zarejestrowano bez uiszczenia opłaty stemplowej.

Sekcja Kulturalno-Oświatowa

Z chwilą rozpoczęcia likwidacji Pomorskiej Rodziny Kolejowej t. j. po dniu 17 maja 1934 r. praca sekcji nie doznała żadnej przerwy, mimo zmiany w organizacji stowarzyszenia.

Sekcja zarządziła protokularny odbiór agend i majątku przedszkoli, opracowała sprawozdanie o stanie i potrzebach przedszkoli i przedłożyła je Zarządowi Głównemu. Pozatem w związku ze zmianą organizacji - Sekcja zajęła się zebraniem materjału, potrzebnego do uzyskania zezwoleń na prowadzenie przedszkoli i wystąpiła z odpowiedniemi wnioskami do Kuratorjów, opracowała statuty dla poszczególnych przedszkoli, zawarła pisemne umowy z kwalifikowanym personelem przedszkoli oraz umowę z Kasą Emerytalną co do używania lokalu w Gdyni. Oprócz tego Sekcja zajęła się uregulowaniem różnych spraw, odnoszących się do pracy w przedszkolach, kwestją wynagrodzenia, ubezpieczenia i urlopów personelu, kwestją dożywiania dzieci, zakupu węgla, opału i t. p. które to sprawy ujęła w specjalnym okólniku. Pozatem Sekcja rozpoczęła prace przygotowawcze do otwarcia drugiego przedszkola w Toruniu-Mieście, które zostało otwarte w dniu 1 lutego 1935 r.

Ogólna ilość dzieci w 7 przedszkolach wynosiła w roku szkolnem 1934/35 — 370, co w porównaniu z rokiem poprzednim wykazuje spadek o 78 dzieci. Spadek dotyczył wyłącznie dzieci pracowników kolejowych, podczas gdy cyfra dzieci prywatnych wzrosła, a mianowicie: w roku szkoln. 1934/35 ilość dzieci prac. kol. wynosiła 314, zaś w roku szk. 1933/34 wynosiła 403, co daje spadek o 89 dzieci, podczas gdy ilość dzieci prywatnych zwiększyła się z 45 w roku 1933/34 na 56 dzieci w roku szk. 1934/35. Ilość osób personelu nie uległa zmianie i wynosiła 17. Cyfry wydatków na przedszkola w okresie sprawozdawczym będą przedmiotem odrębnego przedstawienia w ramach sprawozdania Sekcji Finansowej.

Do zakresu działania Sekcji należały również sprawy różnego rodzaju kursów. W okresie sprawozdawczym zakończono wzgl. zorganizowano kursy gospodarcze, a mianowicie: w czerwcu zakończono kurs kroju, szycia i haftu w Grudziądzu, w październiku zaś wznowiono po wakacjach kurs kroju i szycia w Gdyni. W Chojnicach zorganizowano 6-tygodniowy kurs robót ręcznych włóczkowych w czasie od 27. IX., oraz 4-tygodniowy kurs robót zabawek z wełny w czasie od 12. XI., zaś w Grudziądzu kurs haftowania, robót ręcznych oraz szwalnię. W stadjum organizowania był kurs kroju i szycia w Iłowie: lokal na ten cel uzyskano z Dyrekcji bezpłatnie.

Sekcja opieki nad zdrowiem

przystąpiła niezwłocznie po ukonstytuowaniu się Zarządu Okręgu do zorganizowania kolonji letniej dla dzieci w Wielkiej Wsi - Hel. Z kolonji tej korzystało ogółem 220 dzieci w 2 okresach. Zorganizowano pozatem w okresie letnim w 9 większych ośrodkach Pomorza półkolonje, z których korzystało ogółem 1019 dzieci — koszt utrzymania półkolonji wynosił 14.827.30 zł. Za pobyt dzieci w półkolonjach żadnych opłat nie pobierano.

Nadto przyznała sekcja zapomogi zdrowotne w 85 wypadkach na łączną kwotę 3.796.75 zł. tudzież z funduszu na walkę z gruźlicą w 18 wypadkach na kwotę 804 zł.

Sekcja zapomogowa

rozpatrywała w okresie sprawozdawczym 495 wniosków o przyznanie zapomogi, z czego pozytywnie załatwiła 173 wnioski, przyznając zapomogi w ogólnej kwocie 4.960 zł.

Nadto na wniosek sekcji przyznano w 11 wypadkach stypendja zwrotne sierotom po pracownikach kol. uczęszczającym do szkół wyższych kosztem 1929 zł.

Zadaniem sekcji było również zorganizowanie akcji gwiazdkowej — akcja ta objęła wszystkie bez wyjątku Koła Rodziny Kolejowej i niekiedy była wspólnie prowadzona z K. P. W. Na cele gwiazdkowe wydano ogółem 13.666.89 zł.

Sekcja gospodarcza

zajęła się kontynuowaniem rozpoczętej przez Pom. Rodzinę Kolejową akcji przyjścia z pomocą pszczelarzom. Wszczęto kroki w kierunku uzyskania bezakcyzowego cukru dla pszczół a przyjęta w tym kierunku akcja została uwieńczona realnemi sukcesami.

Sekcja niestałych dochodów

powołana została do życia w listopadzie 1934 r. Realnym sukcesem, jaki sekcja ta w tym krótkim czasie ma do zanotowania, jest zorganizowanie sprawy wykupu zamkniętych przedstawień w Teatrze Miejskim w Bydgoszczy.

Akcja ta daje Rodzinie Kolejowej wprawdzie dochód nieznaczny, ma jednak zasadnicze znaczenie kulturalno-oświatowe. Sekcja rozpoczęła nadto studja nad możliwościami uruchomienia w gmachu Dyrekcji w Bydgoszczy sklepiku, któryby zaopatrywał pracowników Dyrekcji w przedmioty codziennego użytku (zrealizowano w 1935 r.).

SPRAWOZDANIE KASOWE
„Pomorskiej Rodziny Kolejowej“ i „Rodziny Kolejowej“
za rok 1934

Dochód

	Pom. Rodz. Kol.	Rodz. Kol.	Razem
1. Saldo 1. I. 1934	102.195.04		102.195.04
2. Subwencje M. K.		11.500.—	11.500.—
3. Składki	49.281.13	33.031.28	82.312.41
4. Inne dochody	6.914.19	13.749.42	20.663.61
5. Depozyty	2.097.29	3.516.55	5.613.84
	160.487.65	61.797.25	222.284.90

Rozchód

	Pom. Rodz. Kol.	Rodz. Kol.	Razem
1. Wyd. admin.	2.053.30	2.874.42	4.927.72
2. Opieka nad dzieckiem	7.714.62	11.710.55	19.425.17
3. Opieka nad zdrowiem	730.—	21.432.79	22.162.79
3a. Zapomogi przeciwgr.	2.086.19	3.527.65	5.613.84
4. Sekcja zapomog.	5.139.—	12.850.—	17.989.—
5. Sekcja gospodar.	28.10	22.—	50.10
6. Inwentarz	5.262.51	5.779.97	11.042.48
7. Dłużnicy	260.—	14.460.88	14.720.88
8. Saldo na dniu 31. XII. 1934		126.352.92	126.352.92
	23.273.72	199.011.18	222.284.90

BILANS NETTO

Zarządu Okręgu Pomorskiego „Rodziny Kolejowej"
za okres od 15. VI. 1934 do 31. XII. 1934

Stan czynny			Stan bierny	
Gotówka:			Depozyty:	127.213.93
a) Kasa Okręgu	246.67		R-k kapitału	34.933.48
b) Kasa Kół	14.844.27		Nadwyżka	9.390.94
c) Banki	111.261.98	126.352.92		
Dłużnicy		14.720.88		
Ruchomości		30.464.55		
	Razem	171.538.35	Razem	171.538.35

ZESTAWIENIE STRAT I ZYSKÓW

za okres od 15. VI. 1934 do 31. XII. 1934

Straty		Zyski	
Wyd. administr.	2.874.42	Składki	33.031.28
Opieka nad dzieckiem	11.710.55	Subwencje	11.500.—
Opieka nad zdrowiem	21.432.79	Dochody z imprez	1.395.16
Sekcja zapomogowa	12.850.—	Inne dochody	12 354.26
Sekcja gospodarcza	22.—		
Nadwyżka	9.390.94		
Razem	58.280.70	Razem	58.280.70

WYKONANIE PRELIMINARZA BUDŻETOWEGO ZA ROK 1934

Rodzaj dochodu wzgl. wydatku	Kwota							
	preliminowana		uzyskana-wydatkowana		mniej		więcej	
DOCHODY:								
Składki	24.000	—	33.031	28			9.031	28
Subwencje	35.000	—	11.500	—	23.500	—		
Doch. z impr. i przedst.	1.000	—	1.395	16			395	16
Inne dochody	1.000	—	5.421	14			4.421	14
a) dary	3.000	—	4.337	21			1.337	21
b) opłaty	2.000	—	2.595	91			595	91
c) odsetki	66.000	—	58.280	70	23.500	—	15.780	70
WYDATKI:								
Administracja								
a) Wynagr. personelu	1.000	—	1.060	—			60	—
b) djety	800	—	311	—	489	—		
c) wydatki biura Z. O.	500	—	232	30	267	70		
d) „ „ Kół	1.000	—	239	35	760	65		
e) różne	1.000	—	1.031	77			31	77
	4.300	—	2.874	42	1517	35	91	77
Opieka nad zdrowiem								
Półkolonje	14.900	—	14.527	39	372	61		
Kolonje	12.500	—	3.836	34	8.663	60		
Zapomogi na lecz.	3.700	—	3.069	06	630	94		
Walka z gruźlicą	1.500	—			1.500	—		
	32.600	—	21.432	79	11.167	66		
Opieka nad dziec. i oświat.								
Przedszkola	14.000	—	10.610	55	3.389	45		
Kursy	2.000	—	500	—	1.500	—		
Odżywianie			600	—			600	—
	16.000	—	11.710	55	4.889	45	600	—
Sekcja gospodarcza								
Pszczelnictwo	1.000	—	22	—	978	—		
Sekcja zapomogowa								
Zapomogi	5.500	—	5.040	—	460	—		
Stypendja	2.100	—	1.810	—	290	—		
Gwiazdka	4.500	—	6.000	—			1.500	—
	12.100	—	12.850	—	750	—	1.500	—
	66.000	—	48.889	76	19.302	01	2.191	77

Okres II. (od 1. 1. 1935 do 31. XII. 1935).

Pracą Stowarzyszenia w okresie sprawozdawczym kierował Zarząd Okręgu w następującym składzie osobowym:

Mgr. Batycki Władysław - Prezes
Dr. Bermański Jan - Wiceprezes
Mgr. Kosmowski Bernard - Sekretarz i Przew. Sekcji Ogólno-Organizac.
Stanowski Stanisław - Skarbnik i Przew. Sekcji Finansowej
Dr. Miedziszewski Maksymiljan - Przew. Sekcji Ochr. Zdrowia
Mgr. Rolski Mieczysław - Przew. Sekcji Kulturalno-Oświatowej
Sikorski Stanisław - Przew. Sekcji Zapomogowej
Proczkowski Stefan - Przew. Sekcji Gospodarczej
Wojciechowski Hieronim - Przew. Sekcji Harcerskiej
Neugebauerowa Wanda - Przew. Sekcji Pań
Inż. Juszczacki Stefan - Członek Zarządu
Stabrowski Kazimierz - „ „
Dewiński Hieronim - „ „
Kazuro Kazimierz - „ „
Kempiński Bernard - „ „

Z nowym rokiem sprawozdawczym weszła Rodzina Kolejowa w drugą fazę swego rozwoju. Pierwsze stadjum prac organizacyjnych dobiegło końca i zatwierdzony przez Zarząd Główny budżet Okręgu na rok 1935 wskazywał w jakim kierunku pójdzie praca organizacji. Rozpoczęta w pierwszym okresie sprawozdawczym akcja werbowania członków dała pozytywne wyniki w okresie drugim - w szeregach Rodziny Kolejowej znajduje się około 96% ogółu pracowników kolejowych Okręgu. Wypada tutaj z przyjemnością podkreślić daleko idące zrozumienie celów i zadań Rodziny Kolejowej, jakie wykazał ogół pracowników, ponieważ nieliczne tylko były wypadki wniesienia sprzeciwów przeciw należeniu do Rodziny Kolejowej oraz płaceniu dodatkowych ofiar na budowę kolonji nadmorskiej, mimo, iż ofiary te jako silnie progresywne były dla niektórych pracowników dosyć uciążliwe.

Sprawy Ogólno-Organizacyjne

W zakresie prac organizacyjnych przystąpiono przedewszystkiem do zrewidowania podziału terytorjalnego Okręgu na Koła. Okazało się mianowicie, że niektóre Koła, posiadające zbyt małą ilość członków, nie były zdolne do rozwinięcia jakiejkolwiek poważniejszej działalności. Dlatego też przy reorganizacji podziału terytorjalnego uległo likwidacji 6 Kół i obszar ich wraz z członkami przydzielono do Kół sąsiednich.

Okręg posiada zatem obecnie 27 Kół i to:

L. p.	Siedziba Zarządu Koła	Ilość członków zwyczaj.	Ilość członków nadzwycz.	Ogółem członków stan z dn. 31. XII. 35
1	Brodnica	288	40	328
2	Bydgoszcz I Dworzec	2666	241	2907
3	„ II Dyrekcja	450	444	894
4	„ III C. B. R.	125	—	125
5	„ IV Warsztaty	2198	132	2330
6	Chełmża	340	21	361
7	Chojnice	805	89	894
8	Czersk	260	60	320
9	Działdowo	228	10	238
10	Gdynia wraz z Gdańskiem	2274	10	2284
11	Grudziądz	921	87	1008
12	Iłowo	345	31	376
13	Jabłonowo	268	65	333
14	Karsznice	659	2	661
15	Kartuzy	329	4	333
16	Kowalewo Pom.	279	85	364
17	Kościerzyna	265	16	281
18	Laskowice	342	35	377
19	Nakło n/Notecią	486	34	520
20	Puck	213	—	213
21	Pruszcz Bag.	114	3	117
22	Smętowo	263	34	297
23	Tczew	1987	260	2247
24	Terespol Pom.	159	24	183
25	Toruń I Dworzec	1205	6	1211
26	„ II Dyrekcja	491	2	493
27	Wejherowo	217	26	243
		18177	1761	19938

Obszar Wolnego Miasta Gdańska należy organizacyjnie do Koła R. K. w Gdyni. Jak z powyższego zestawienia wynika — ilość członków R. K. w całym Okręgu wynosiła z końcem 1935 r. 19938. O ile chodzi o pracowników kolejowych w czynnej służbie, to należą oni do R. K na obszarze Polski w 96%, na obszarze W. M. Gdańska w 30%.

W czerwcu roku sprawozdawczego wszczęto wzmożoną akcję w kierunku werbowania na członków R. K. emerytów i rencistów kolejowych. Wysłano w związku z tem około 5000 listów z odezwami do emerytów, rencistów i wdów, z apelem do wstępowania w szeregi Rodziny Kolejowej. Akcja ta, aczkolwiek przyczyniła się do wzrostu liczby emerytów w szeregach R. K., to jednak nie

przyniosła wyników spodziewanych. Na 5000 zaproszeń do wstąpienia odpowiedziało złożeniem deklaracji wstąpienia tylko 1280 zaproszonych, w tem pokaźna ilość wdów.

W sekretarjacie Zarządu Okręgu pracuje dwóch pracowników, oddelegowanych na podstawie zarządzenia Pana Ministra Komunikacji do prac w Rodzinie Kolejowej, maszynistka zaangażowana przez Zarząd i opłacana z funduszów Rodziny Kolejowej, tudzież zaangażowany w ostatnim czasie chłopiec do posyłek. Na wydatki administracji ogólnej preliminarz budżetowy na rok 1935 przewidywał kwotę 15016 zł. Z kwoty tej w roku sprawozdawczym wydatkowano 7274.51 zł. czyli ogółem 48,45% kwoty preliminowanej. Z pozycji tej wypada na Koła 760,74 zł., na Zarząd Okręgu zaś 6513, 77 zł. Z porównania wydatków na administrację z cyfrą ogólną budżetu wynika, że wydatki te wynoszą zaledwie 4% budżetu, czyli że wpływy ze składek zużywane są w całości na popieranie akcji stowarzyszenia i tylko bardzo niewielka kwota stanowi koszt administracji. Zaznaczyć należy, że w wydatkach administracyjnych mieszczą się poważne pozycje na pierwsze urządzenie biura Okręgu R. K., a w szczególności na zakup niezbędnie potrzebnej maszyny do pisania, powielacza systemu Ormig, tudzież 2 biurek jako inwentarza biurowego.

Referat prasowo propagandowy zorganizowano na wiosnę 1935 r. Plonem pracy tego referatu jest pokaźna ilość artykułów informacyjnych i sprawozdawczych, ogłoszonych w prasie bydgoskiej i pomorskiej nadto kilka artykułów o charakterze ogólniejszym, ogłoszonych w gazetach miejscowych i miesięczniku Kolejowego Przysposob. Wojskowego.

Po b. Pomorskiej Rodzinie Kolejowej przyjęto akcję ubezpieczenia członków na życie w Pocztowej Kasie Oszczędności. Ogółem ubezpieczonych jest w P. K. O. z tut. Okręgu 1443 członków, za co Rodzina Kolejowa otrzymuje miesięcznie pewną kwotę tytułem prowizji od inkasowanych składek.

Dożywianie dzieci.

Zapoczątkowane w 1934 r. dożywianie dzieci najbiedniejszych członków i sierot po pracownikach kolejowych przeprowadzono w roku sprawozdawczym w znacznie szerszym zakresie. Ilość dzieci bezpłatnie dożywianych wynosiła dziennie około 340 (w Bydgoszczy około 260, w Iłowie około 80). Ogólna ilość wydanych dzieciom bezpłatnych obiadów w 1935 r. wynosiła 24905. Obiady w Bydgoszczy składały się z jednego sutego dania mięsnego, a w dni postne z 2 dań, w Iłowie — z 2 dań codziennie.

Dzięki ofiarnej pracy pań, które same przyjęły na siebie cały trud obsługiwania dożywialni dzieci w Bydgoszczy, koszty obiadów pomimo podwyżki cen produktów w stosunku do roku poprzedniego pozostały prawie bez zmiany i dzieci otrzymują świeże,

smaczne i obfite pożywienie. W roku sprawozdawczym poczyniono kroki celem zorganizowania dożywiania dzieci w porze zimowej w Tczewie, Gdyni i Karsznicach. Realizacja tych zamierzeń opóźnia się z powodu trudności w uzyskaniu i urządzeniu odpowiednich lokali.

Sprawa lokalów Rodziny Kolejowej w Bydgoszczy poprawiła się znacznie, gdyż z materjału uzyskanego z baraku, usuniętego z terenu odstąpionego Dyr. Poczt i Telegr. przez Zarząd Kolejowy przy ul. Zygmunta Augusta 5 wystawiono bez kosztów ładny domek obok gmachu Ekspedycji Towarowej, w którym znajdą pomieszczenie dożywialnia dzieci w zimie a półkolonje w lecie.

Przy końcu grudnia 1935 przy dożywialni dzieci w Bydgoszczy została otwarta świetlica dla dzieci, która jest czynna po południu 4 razy w tygodniu.

Stołówki.

Stołówkę dla pracowników kolejowych zorganizowano tylko narazie w Karsznicach. Ogółem wydano posiłków 12814. Koszt obfitego i smacznego obiadu z 2 dań wynosił 50 gr. Zapoczątkowano utworzenie takich stołówek w Bydgoszczy, Tczewie i Gdyni, a otwarcie ich nastąpi na początku 1936 r.

Półkolonje.

Półkolonje w 1935 r. zorganizowano w tut. Okręgu w 7 punktach, a mianowicie: w Bydgoszczy, Toruniu, Tczewie, Pucku, Grudziądzu, Iłowie i Gdyni.

W Bydgoszczy na półkolonje uczęszczało 291 dzieci, w tem chłopców 150, dziewcząt 141; utrzymanie jednego dziecka wynosiło dziennie 46 gr., koszty samego dożywiania — 34 gr. Posiłki wydawano 2 razy dziennie. Po śniadaniu dzieci pod opieką wychowawców wychodziły do miejscowości letniskowej Rynkowo pięknie położonej, suchej i górzystej i tam spędzały czas do godziny 13-ej. W razie niepogody urządzano zabawy pod dachem w sali Ogniska K. P. W. Półkolonje były prowadzone w 2 okresech oddzielnie dla chłopców i dziewcząt. Ilość zatrudnionego personelu wynosiła 7 osób.

W Toruniu na półkolonje uczęszczało 77 dzieci: 44 chłopców 33 dziewcząt. Czas trwania — 30 dni, (od 1. VII do 30. VII). Dzieci wychodziły pieszo do parku Wentlanda (około 1 1/2 km. drogi) i tam spędzały czas od rana do godz. 17-ej. O godz. 9 - 10 dzieci jadły śniadanie, o 13 - 14 — obiad, od 15 - 16 — podwieczorek. W razie niepogody zabawy i pogadanki odbywały się w sali. Koszt utrzymania jednego dziecka wynosił 58 gr. — samego żywienia — 43 gr. Ilość zatrudnionego personelu — 5 osób.

W Tczewie urządzono półkolonje dla 189 dzieci, 92 chłopców i 97 dziewcząt. I. okres od 24. VI. do 20. VII., II. okres od

22. VII. do 17. VIII. Pożywienie dzieci otrzymywały trzykrotnie.

Dzieci wychodziły najczęściej nad brzeg Wisły, gdzie bawiły się, kąpały się, słuchały pogadanek. W dni deszczowe urządzano pogadanki, korowody i tańce w sali. Koszt utrzymania jednego dziecka wynosił 50,8 gr., koszt samego wyżywienia — 43,7 gr.

W Pucku na półkolonje uczęszczało 44 dzieci — 22 dziewcząt i 22 chłopców. Okres trwania — od 19. VI. do 17. VII. Dzieci wychodziły na plażę do lasku, spędzały czas na boisku, urządzano pogadanki, gry i zabawy. W dni słotne dzieci zbierały się w sali, specjalnie dla tego celu wynajętej. Koszt utrzymania jednego dziecka wynosił 78,3 gr. samego żywienia — 40,3 gr.

W Grudziądzu uczęszczało na półkolonje 139 dzieci, 67 chłopców. 72 dziewczynki. Dzieci od rana do godz. 13-ej spędzały czas na brzegu Wisły, lub w pobliskim lesie. W razie niepogody w budynkach internatu kresowego, który stanowi własność P. K. P. Okres trwania — od 11. VII. do 6. VIII. Posiłki — dwa razy dziennie: śniadanie i obiad. Koszt utrzymania jednego dziecka — 51,42 gr. Same wyżywienie: 40,52 gr.

W Gdyni urządzono półkolonje dla 77 dzieci — 40 chłopców i 37 dziewcząt. Pobyt dzieci na świeżem powietrzu trwał od godz. 8 - 18-ej. Czas spędzały dzieci na plaży, używając kąpieli morskich i słonecznych. Posiłki 3 razy dziennie: śniadanie, obiad i podwieczorek. Dzieci odbywały spacery do pobliskiego lasu i okolic, w razie niepogody zbierały się w przedszkolu, gdzie słuchały pogadanek na temat wychowawczy i ogólny. Utrzymanie jednego dziecka — 63 gr., samo wyżywienie 37 gr.

W Iłowie korzystało z półkolonji 75 dzieci: 49 chłopców i 26 dziewcząt. Czas trwania od 17. VI. do 20. VII. Dzieci wychodziły do pobliskiego lasu, brały udział we wspólnych grach i zabawach. Posiłki 3 razy dziennie. W razie niepogody dzieci zbierały się w czytelni, która jest własnością P. K. P. Koszt utrzymania dziecka wynosił 51 gr. — samego wyżywienia 37 gr.

Należy podkreślić bardzo słaby udział rodziców w pracy przy półkolonjach w naszym Okręgu, wobec czego półkolonje korzystały przeważnie z płatnych sił. Fakt ten oczywiście podrażał znacznie wydatki na półkolonje.

Kolonje letnie.

Kolonje letnie nad morzem w roku sprawozdawczym były zorganizowane oddzielnie dla chłopców w Wielkiej Wsi i dla dziewcząt w Helu. Kolonja w Wielkiej Wsi, położona w miejscu słonecznem, odkrytem od zatoki i zasłoniętem lasem od otwartego morza, nieskrępowanem bliskiem sąsiedztwem kuracjuszy i letników, pod fachowem i sprężystem kierownictwem zawodowego wychowawcy, dała bardzo dobre wyniki. Prawda, że warunki mieszkaniowe — rozlokowanie kolonji w wagonach towarowych — były nie zawsze zadowalające, zmuszały jednak dzieci do możliwie stałego przebywania na powietrzu

i to właśnie było jedną z zalet tej kolonji.

W Helu dziewczęta były rozlokowane w baraku, przyjętym od D.O.K.P. przez Zarząd Okręgu R.K. Pomieszczenie naogół było bardzo dobre, trochę zaciasne, jednak i tu ogólne wyniki pobytu dzieci były zadawalające.

Pierwszy okres kolonijny trwał od 17 czerwca do 16 lipca; drugi od 18 lipca do 16 sierpnia.

W pierwszym okresie w Wielkiej Wsi było 224 chłopców w drugim 219; w Helu — 112 dziewcząt w pierwszym okresie, 113 w drugim. Łącznie na kolonjach było 665 dzieci (442 chłopców i 223 dziewcząt). Personel wychowawczy i gospodarczy obu kolonij składał się z 33 osób, 21 osób na kolonji w Wielkiej Wsi i 12 osób w Helu. Poraz pierwszy tak kierownictwo kolonji, jak i personel wychowawczy składał się z wykwalifikowanych fachowców, doświadczonych w prowadzeniu kolonji, którym pomimo całego szeregu trudności początkowych udało się postawić kolonję na wysokim poziomie. Dzięki przyznanej przez Zarząd Główny dotacji (około 39000 zł.) kolonje były zaopatrzone w bardzo dobre i wygodne łóżka metalowe na siatkach, nowe materace, poduszki, koce i całkowitą bieliznę pościelową.

Nad stroną sanitarną kolonji i zdrowiem dzieci czuwał specjalnie zaangażowany i doświadczony w pracy kolonijnej lekarz i kwalifikowana higjenistka.

Całkowity koszt kolonji letniej w Wielkiej Wsi i Helu — poza wydatkami inwestycyjnemi — wynosił około 33000 zł. za oba okresy.

Przeciętny dzienny koszt utrzymania dziecka wynosił:

1) w Wielkiej Wsi: a) łącznie z wydatkami na wynagrodzenie i wyżywienie personelu 1.70 zł.
b) z uwzględnieniem tylko artykułów zużytych na wyżywienie dzieci 1.18 zł.

2) w Helu: a) łącznie z wydatkiem na wynagrodzenie i wyżywienie personelu 1.96 zł.
b) z uwzględnieniem tylko artykułów żywnościowych zużytych dla wyżywienia dzieci 1.41 zł.

Za 28 dniowy pobyt w kolonji letniej płaciły dzieci 15 zł. Duży odsetek najbiedniejszych dzieci otrzymywał ulgi w opłatach lub całkowite zwolnienie.

Ze sprawozdania lekarza kolonijnego wynika, że dobór dzieci wysłanych na kolonje nadmorskie nie zawsze był trafny. Dużo dzieci z niektórych Okręgów przybyło w stanie podgorączkowym (nawet jedno dziecko z gruźlicą otwartą) że schorzeniami reumatycznemi, z wadą serca organiczną, z chorobami skórnemi i t. p.

Dla uniknięcia tych błędów w przyszłości podkreślić musimy, że kolonje nadmorskie ze względu na częste zmiany temperatury i wiatry — nie mogą być traktowane jako kolonje lecznicze, lecz tylko jako wypoczynkowe.

Z pobytu nad morzem z naszego Okręgu korzystało 140 chłopców i 55 dziewcząt. Na kolonje lecznicze do Aleksandrowa Kujawskiego wysłaliśmy 43 dzieci, a do Węgierskiej Górki — 46. Razem korzystało z pobytu na kolonjach 284 dzieci naszego Okręgu.

Budowa kolonji nad morzem.

Sprawa wynalezienia odpowiednich na cele kolonijne terenów nad morzem, przejęta została przez Zarząd Główny i mimo usilnych zabiegów nie została dotychczas zakończona pomyślnym rezultatem. Znalezienie odpowiedniego, obszernego i taniego terenu nad morzem, położonego w pobliżu linji kolejowej, natrafia na kolosalne trudności tak ze względu na szczupłość takich terenów w ogólności — jak i ze względu na inne ograniczenia, np. ustalone plany zabudowy, zakaz wycinania drzewostanu, konieczność pozostawienia wolnego pasa nadmorskiego, brak wody i t. p.

Mimo to żywimy pełną nadzieję, że dzięki daleko posuniętym już zabiegom i przekonaniu miarodajnych organów o konieczności uwzględnienia życzeń członków tak poważnego stowarzyszenia, jak Rodzina Kolejowa — uda się nam w niedalekiej już przyszłości uzyskać odpowiednie tereny i przystąpić do budowy tak powszechnie pożądanej kolonji dla dzieci i tanich pomieszczeń dla dorosłych nad morzem.

Fundusze przekazane na ten cel przez b. Pomorską Rodz. Kolejową w kwocie 100,000 zł. wzrosły w ciągu 1935 r. o sumę około 73000 zł.

Domy Wypoczynkowe.

Do Domów Wypoczynkowych w Makowie Podhalańskim, Wiśle i Tatarowie wysłano w roku sprawozdawczym 141 osób za ulgową opłatą po 50 gr. dziennie od osoby za mieszkanie z całkowitem utrzymaniem. Ponieważ z prawa ulgowego pobytu w domach wypoczynkowych korzystali dotąd pracownicy i członkowie rodzin, którym przysługuje kolejowa pomoc lekarska, gdyż Zarząd Kolejowy dopłacał do każdej osoby faktyczną różnicę kosztów utrzymania, Zarząd Okręgu R. K. wstawił na 1936 r. do preliminarza specjalną kwotę, by umożliwić ulgowe korzystanie z domów wypoczynkowych także i pracownikom kontraktowym i czasowym za których Zarząd Kolejowy nie może dopłacać.

Pomoc lekarska.

Dla rencistów, rodzin emerytów oraz wdów i sierot po prac. kol., którym nie przysługuje prawo do korzystania z kolejowej opieki lekarskiej zorganizowano bezpłatną pomoc ambulatoryjną u rejonowych lekarzy kolejowych i specjalistów.

Przystąpiono również do zawarcia umów ze szpitalami w sprawie ulgowego przyjmowania członków R. K. i ukończono już pertraktacje ze szpitalami w Bydgoszczy i z Sanatorjum dla płucno-chorych w Smukale. Za lekarstwa wszystkie apteki obowiązały się dawać członkom Rodziny Kolejowej od 10 - 25% rabatu.

Powyższa pomoc R. K. rozwija się stopniowo, gdyż korzy-

stać z niej mogą tylko członkowie Stowarzyszenia. W roku sprawozdawczym wydano 203 kart porady ambulatoryjnych i 25 kart porady w domu chorego. Na koszt Okręgu przekazano do szpitala 2 chorych, a lekarstwa dla najbiedniejszych członków zapłacono kosztem 49,64 zł.

Zapomogi na poratowanie zdrowia.

Jedną z najpoważniejszych akcyj R. K. w zakresie ratowania zdrowia są zapomogi udzielane członkom w formie częściowego zwrotu kosztów leczenia lub wydatków związanych z leczeniem.

Na cele te wydano w 1935 r. kwotę 7738,96 zł.

Przedszkola.

Poza istniejącemi 7 przedszkolami w Bydgoszczy, Toruniu Przedmieściu, Gdyni, Tczewie, Karsznicach, Iłowie i Chojnicach otwarto w dniu 1 lutego 1935 r. 8-me przedszkole w Toruniu-Mieście kosztem około 6000 zł.

Ogólna ilość dzieci zapisanych do tych przedszkoli wynosiła w roku szk. 1934/35 (wedle najwyższego stanu) 396, w tem 66 dzieci prywatnych, a 330 dzieci pracowników kolejowych, wdów i sierot.

Ilość dzieci, zapisanych w roku szk. 1935/36 wynosi ogółem 364, w tem dzieci prywatnych 64.

W roku 1935/36 ilość dzieci pracowników kolejowych wykazuje dalszy spadek, a mianowicie o 30 dzieci w porównaniu z rokiem szk. 1934/35, a o 119 dzieci w porównaniu z rokiem szk. 1933/34, podczas gdy ilość dzieci prywatnych stale wzrastała, a w bieżącym roku szk. pozostała prawie bez zmian.

Ponieważ kryzys dotknął wszystkich urzędników i pracowników państwowych oraz kupców na równi z pracownikami kolejowymi, przeto stały coroczny spadek ilości dzieci prac. kol. należy tłumaczyć chyba wyłącznie niezrozumieniem wartości i celowości posyłania dzieci do przedszkoli.

Wydatki przedszkoli w roku kalendarzowym 1935 wynosiły około 27.400 zł., dochody z opłat około 7.700 zł. czyli, że dochody z opłat pokryły zaledwie około 28% wydatków przedszkoli, resztę zaś w wysokości 19,700 zł. pokrył Zarząd Okręgu w formie dotacyj.

Mimo wysiłków Zarządu Okręgu w kierunku utrzymania wszystkich przedszkoli wytworzyła się w b. roku sytuacja, która groziła zamknięciem 4 przedszkoli spowodu zbyt małej frekwencji dzieci. Minimalna ilość dzieci uczęszczających do przedszkola, winna bowiem wynosić 30, podczas gdy w niektórych przedszkolach ilość dzieci spadła do 18, a nawet 12, wskutek czego zamknięcie niektórych przedszkoli stało się nieuniknione spowodu zbyt wysokich kosztów prowadzenia przedszkola dla tak małej ilości dzieci. Dzięki

jednak osobistej interwencji Zarządu Okręgu do zamknięcia przedszkoli nie doszło i wszystkie przedszkola zostały utrzymane, po zapisaniu do nich obowiązkowego minimum dzieci.

Akcja dożywiania dzieci, prowadzona w przedszkolach, wykazuje dobre rezultaty, gdyż dzieci przybierają naogół na wadze.

Zamiary Zarządu Okręgu w kierunku otwarcia nowych przedszkoli natrafiają na znaczne trudności ze względu na brak pieniędzy oraz brak odpowiednich lokali. I tak otwarcie przedszkola w Grudziądzu nie doszło do skutku spowodu braku odpowiedniego lokalu; lokal bowiem musi być nietylko obszerny i odpowiadać celowi, lecz musi być również dogodnie położony, gdyż małe dzieci nie mogą zbyt daleko chodzić.

W przyszłości Zarząd Okręgu w dalszym ciągu będzie czynił wysiłki, aby utrzymać wszystkie istniejące przedszkola, mimo czasów kryzysowych, i w tym względzie będzie prowadził gospodarkę oszczędną, co uwidoczniło się już w obniżce płac personelu przedszkoli.

Opieka nad sierotami.

Akcją opieki nad sierotami po pracownikach kolejowych zainicjowaną przez Zarząd Główny R. K. zajął się Podkomitet przy Zarządzie Okręgowym. W myśl tych wytycznych wyszukano sieroty, które spowodu utraty ojca i matki oraz z braku odpowiedniej opieki i dostatecznych środków zaopatrzenia, zasługiwały na umieszczenie w Domach Rodzinnych. Rozpatrywano ogółem 67 wniosków, z których uwzględniono tylko 21, a pomiędzy temi i półsieroty, gdyż zamało było zgłoszeń sierot. W liczbie 21 przyjętych pod opiekę było 8 sierot (chłopców) oraz 13 półsierot (4 dziewczynki i 9 chłopców).

Umieszczenie sierot w domach i bursach nastąpiło z chwilą otwarcia tychże. W listopadzie i grudniu przekazano 3 chłopców celem kształcenia do szkoły rzemiosł budowlanych w Wilnie. Resztę chłopców wysłano do Domu Rodzinnego w Maczkach, a dziewcząt do Domu Rodzinnego w Aleksandrowie Kuj. w dniu 11 stycznia 1936 r.

Po ukończeniu szkoły powszechnej dzieci te automatycznie przejdą do szkół zawodowych odpowiadających ich zdolnościom. Akcja ta będzie rozwijać się stopniowo w miarę posiadanych środków i wolnych miejsc w Domach Rodzinnych.

Pomoc dla członków i ich rodzin w uzyskaniu pracy.

Zdając sobie sprawę z ciężkiego położenia swoich członków i ich rodzin Zarząd Okręgu zainicjował akcję zmierzającą do poprawy bytu swych członków przez wyjednanie u Władz Kolejowych, by do służby na P. K. P. przyjmowano w pierwszym rzędzie niedostatecznie zaopatrzonych rencistów, emerytów, wdowy, sieroty, półsieroty oraz bezrobotne dzieci prac. kol.

Zarząd Okręgu wystosował odpowiedni wniosek do Zarządu Głównego, który rozpatrzył sprawę przychylnie i skierował do Ministerstwa Komunikacji z prośbą o uwzględnienie. Niezależnie od tego wpłynęło do Zarządu Okręgu w drugiej połowie 1935 r. 31 wniosków o interwencję w D. O. K. P. celem uzyskania pracy. Zarząd interwenjował skutecznie w trzech wypadkach, natomiast pozostałe zaczekać muszą do czasu wydania decyzji Min. Kom. w sprawie przyjmowania do służby na P. K. P. członków Rodziny Kolejowej.

Opieka nad upośledzonymi.

Zarząd Okręgu zainicjował akcję opieki nad ułomnymi i niedorozwiniętymi członkami rodzin pracowników kolejowych oraz sierotami po nich. Zarząd Okręgu zbiera odnośne dane zarówno dot. samych ułomnych jak i zakładów, w których osoby te mogły być umieszczone już to na koszt zainteresowanych członków, jednak przy poparciu R. K. już to w wyjątkowych wypadkach na koszt R. K. Po zebraniu danych można będzie rozpocząć tę tak potrzebną działalność.

Jednocześnie wystosowano pisma do Urzędów Wojewódzkich w całej Polsce z prośbą o podanie wykazu zakładów dla niedorozwiniętych.

Akcja pożyczkowa.

Celem przyjścia z pomocą najszerszym i najbiedniejszym rzeszom prac. kol. — Zarząd Okręgu przydzielił wszystkim Zarządom Kół fundusz na krótkoterminowe pożyczki bezprocentowe w ogólnej sumie 22.000 zł.

W roku 1935 wypożyczono we wszystkich Kołach Okręgu 9.327 członkom na kwotę ogólną 216.280,50 zł. Dochód z opłat manipulacyjnych wynosił w tym samym okresie 2.171. 53 zł.

Z początkiem roku 1936 rozszerzy się akcja pożyczkowa przez podwyższenie funduszu pożyczkowego o 50% i udzielenie prawa do uzyskania pożyczek dalszym grupom pracowników, powiększenie kwot pożyczkowych oraz wprowadzenie ulg w spłacie.

Porady prawne.

Referat porad prawnych przy Zarządzie Okręgowym utworzono 1. X. 1935 r. W czasie kilku miesięcy działalności tego referatu udzielono tak w zakresie prawa cywilnego, jak i administracyjnego 36 pisemnych i 93 ustnych porad.

Akcja Zapomogowa.

O ile chodzi o akcję zapomogową w ścisłem tego słowa znaczeniu t. zn. udzielania zapomóg pieniężnych w wypadku stwierdzonej ciężkiej sytuacji materjalnej członka, to ten odcinek pracy najlepiej zilustrują poniżej przytoczone cyfry.

Rozpatrywano ogółem 1079 wniosków. Na ilość tę załatwiono przychylnie 576, z tego 293 wniosków wdów i sierot oraz 283 wniosków wniesionych przez pracowników w czynnej służbie. W roku 1935 wydano 8,232,20 zł. na zapomogi z czego przypada na pracowników w służbie czynnej 4,017,20 zł.

Stypendja.

W roku 1935 miał Zarząd Okręgu do dyspozycji kwotę 4,000 zł. na stypendja dla najbiedniejszych słuchaczów wyższych zakładów naukowych. Z kwoty tej wydano 3,862 zł. na stypendja zwrotne i 162 zł. na zapomogi szkolne.

Pozatem interwenjowano w 27 wypadkach o uwolnienie z opłaty czesnego wzgl. zniżenie tychże opłat w szkołach średnich w stosunku do dzieci najuboższych pracowników kolejowych.

Obchody Gwiazdkowe.

Wzorem lat ubiegłych Zarząd Okręgu Rodziny Kolejowej również i w tym roku przystąpił do urządzenia dorocznej gwiazdki w poszczególnych Kołach, — dla dzieci, sierot i wdów po pracowkach kolejowych.

Mimo skromnych funduszów obchody gwiazdkowe w poszczególnych Kołach, dzięki ofiarnej współpracy Pań wypadły uroczyście.

W salach gustownie udekorowanych zbierała się dziatwa i starsi do których przemawiali prezesi, zapoznając obecnych z celami i zadaniami Stowarzyszenia Rodziny Kolejowej. W czasie łamania się opłatkiem -- zjawiał się tradycyjny gwiazdor, obdarzając dzieci słodyczami a wdowy — praktycznemi podarunkami. Resztę miłego wieczoru urozmaicała dziatwa deklamacjami, śpiewami oraz obrazkami scenicznemi.

W niektórych Kołach zaszczycili swą obecnością uroczystość gwiazdkową przedstawiciele urzędów, duchowieństwa, miast, powiatów, wojska oraz Rodzin Pocztowych i Urzędniczych.

Organizowaniem gwiazdki zajmowały się Zarządy Kół Rodziny Kolejowej, w niektórych miejscowościach — przy współudziale Kolejowego Przysposobienia Wojskowego i Związków Zawodowych.

Zarząd Okręgu poparł akcję gwiazdkową Kół, asygnując na ten cel sumę złotych 6.080 resztę potrzebnych funduszy uzyskały Koła bądź we własnym zakresie z urządzonych przez nich imprez, bądź z dotacyj pokrewnych organizacyj.

W całym Okręgu obdarzono: 670 wdów, 468 sierot i 3,323 dzieci pracowników kolejowych na ogólną sumę 14.200 zł.; wydano 1,778 kg. słodyczy. 25 kg. cukru, 480 kg. mąki, 85 kg. kiełbasy, 65 kg. słoniny, 87 kg. mięsa, 159 par obuwia, 897 mt. materjałów, 82 sztuk odzieży ciepłej, 204 szt. kompletów szkolnych, 2,352,82 zł. gotówką i za 1,110 zł. bonów na różne części garderoby dziecięcej.

Sprawy gospodarcze.

Sprawy gospodarcze w pierwszej połowie roku 1935 przyczyniały Zarządowi Okręgu wiele trosk spowodu trudności w znalezieniu odpowiedniego kierownictwa oraz zespołu referentów poszczególnych działów. Tu leżała przyczyna, spowodu której ogół członków nie był pobudzany do poczynań gospodarczych, a prowadzona akcja pszczelarska nie dawała takich wyników, jakichby można śię było spodziewać z uwagi na ogólną liczbę prac. kol. uprawiających tę dziedzinę hodowli. Dopiero w lipcu 1935 r. Zarząd Okręgu zdołał odpowiednio zorganizować Sekcję Gospodarczą, wcielając do niej Sekcję Niestałych Dochodów i dopiero od tego czasu datuje się szybki rozwój Sekcji Gospodarczej.

Pszczelnictwo.

Zapoczątkowana z początkiem roku praca szła w dalszym ciągu w kierunku zorganizowania zespołów, doprowadzając w końcu roku 1935 do następujących wyników:

W terenie istnieje 19 zespołów pszczelarskich, a to:

1) Brodnica	z 24	członkami posiadającymi	71	pni
2) Bydgoszcz	1	„ „	16	„ (jeszcze zespołu niema)
3) Czersk	16	„ „	71	„
4) Chełmża	30	„ „	300	„
5) Chojnice	37	„ „	194	„
6) Iłowo	25	„ „	154	„
7) Jabłonowo	27	„ „	157	„
8) Grudziądz	25	„ „	149	„
9) Kościerzyna	15	„ „	537	„
10) Kowalewo Pom.	28	„ „	268	„
11) Laskowice	80	„ „	1006	„
12) Nakło n/Not.	21	„ „	157	„
13) Nowe Miasto	8	„ „	83	„
14) Pruszcz Bag.	14	„ „	196	„
15) Tczew	24	„ „	143	„
16) Terespol Pom.	25	„ „	141	„
17) Unisław	32	„ „	508	„
18) Wejherowo	33	„ „	170	„
19) Smętowo	18	„ „	86	„
Razem	467	„ „	3907	„

Wydajność miodu była różna. Ogólny sprzęt dał 18.900 kg. czystego miodu. Teren podzielono na 10 rejonów. Instruktorów pszczelarskich wyszkolono w 1935 roku 13-tu, wskutek czego po egzaminie instruktorskim zajdzie konieczność nowego podziału na rejony i dlatego też podziału nie podajemy, ograniczając się tylko do nazwisk instruktorów pszczelarskich: Pasterski (linja F. P. K.), Weltrowski (Chojnice), Mielewski (Laskowice). Barański (Pruszcz Bag.), Butlewski (Terespol Pom.), Kruza (Niewałd), Reca (Jabłonowo Pom.), Osiński (Kowalewo Pom.), Żurawski (Chełmża), Ziółkowski (Unisław), Kubiak (Bydgoszcz), Guziołek (Wejherowo), Kudajewski (Brodnica).

Pożyczek gospodarczych udzielono 17-tu bartnikom na ogólną kwotę zł. 2.008. Spłacanie rat odbywa się naogół punktualnie.

Ogródki działkowe.

Pracę w zakresie ogródków działkowych rozpoczęto dopiero w sierpniu 1935 r. W pierwszym rzędzie wszczęto propagandę ogródków w większych ośrodkach pracowniczych, jak Bydgoszcz, Toruń, Tczew, Gdynia, Grudziądz, Chojnice i inne. W Bydgoszczy i innych miastach, gdzie pracownicy kolejowi są właścicielami ogródków, a należą do towarzystw prywatnych, zapoczątkowano organizowanie zespołów celem przyjścia im z pomocą fachową i materjalną, nie naruszając jednak ich stosunku do danego towarzystwa. Zespół taki powstał już w Bydgoszczy.

Sadownictwo.

Podjęto również pracę nad zorganizowaniem sadownictwa, uprawy roślin miododajnych, przemysłowych i leczniczych, narazie w formie udzielania porad fachowych oraz propagowania uprawy roślin miododajnych, przemysłowych i leczniczych, na nieużytkach terenów należących do P. K. P.

Hodowla ryb i rybołówstwo.

W zakresie tym zorganizowano pomoc fachową i materjalną jednostkom lub zespołom pragnącym założyć lub prowadzić hodowlę ryb. Hodowle takie finansowane przez Zarząd Okręgu znajdują się w Kluczykach i Bydgoszczy.

Hodowla zwierząt futerkowych i drobiu.

Prace w powyższej dziedzinie zapoczątkowano dopiero we wrześniu 1935 r., doprowadzając do utworzenia pierwszego zespołu hodowlanego w Bydgoszczy. Zespół ten w lutym 1936 r. będzie już wystawiał swe eksponaty na wystawie hodowlanej w Bydgoszczy. Rodzina Kolejowa przychodzi z pomocą materjalną i poradą fachową amatorom-hodowcom, którzy zamierzają prowadzić hodowlę zwierząt rasowych gwarantowanych.

Takie właśnie rasowe jaja i rozpłodniki produkuje narazie zespół bydgoski.

Kursy kroju, szycia i haftu.

W roku 1935 uruchomiono 5 kursów, a to:

w	Grudziądzu	3-miesięczny	przy	udziale	40	uczestniczek,
„	Iłowie	3-	„	„	„	12	„
„	Karsznicach	3-	„	„	„	10	„
„	Chełmży	3-	„	„	„	23	„
„	„	3-	„	„	„	27	„

Trudność w uruchomieniu większej ilości kursów sprawia brak odpowiedniej liczby maszyn do szycia, gdyż posiadane przez Zarząd Okręgu 2 maszyny nie wystarczają na zaspokojenie potrzeb.

Celem szerszego zainteresowania członków pracami domowemi urządzono odpowiednie wystawy i pokazy, premjując wyróżnione prace. Wystawy prac odbyły się w roku 1935 r. w Gdyni, Jabłonowie, Tczewie, Toruniu i Chełmży i zawierały prawdziwe skarby, dając dowód pracowitości, dobrego smaku i prawdziwych talentów wśród rodzin pracowników kolejowych.

Harcerstwo.

Zarząd Okręgu Rodziny Kolejowej doceniając harcerstwo i jego system wychowawczy, jako najbardziej odpowiadający psychice młodzieży — przystąpił w czerwcu 1935 r. w porozumieniu z Komendą Chorągwi Pomorskiej w Toruniu do utworzenia kolejowych drużyn harcerskich z dzieci pracowników kolejowych, nienależących jeszcze do Z. H. P.

Celem wyszkolenia kadr instruktorów, drużynowych i zastępowych drużyn harcerskich wysłał Zarząd Okręgu na swój koszt w czasie feryj letnich 3 druhny na 28-dniowy kurs dla zastępowych do Czernic (woj. Poznańskie), oraz 11 druhów na kurs drużynowych do Lipusza. Nadto w okresie wakacji świąt Bożego Narodzenia wysłano na kurs drużynowych w Ławocznem 8 druhów z naszego Okręgu. Wszystkie powyższe kursy organizowała Komenda Chorągwi Wielkopolskiej w Poznaniu.

Dzięki współpracy z władzami harcerskiemi powstały w drugiej połowie roku sprawozdawczego kolejowe drużyny harcerskie w następujących środowiskach: Bydgoszcz-Dworzec, Chojnice, Grudziądz, Iłowo, Karsznice, Laskowice i Toruń-Przedmieście. Ogółem istnieje 7 drużyn harcerskich, które liczą razem 198 harcerzy (ek).

W roku sprawozdawczym nie urządzono obozów, gdyż harcerstwo w naszym Okręgu było w stadjum organizacji. W zlocie w Spale brali udział jedynie harcerze z kolejowej drużyny harcerskiej w Karsznicach.

Staraniem Krakowskiego Okręgu Rodziny Kolejowej urządzono dla wszystkich Okręgów R. K. w czasie od 27 grudnia 1935 r. do 7 stycznia 1936 r. 12-dniowy kurs narciarski w Rabce - Zdrój. Na powyższy kurs z naszego Okręgu wysłano 8 kandydatów ze środowisk, gdzie zostały zorganizowane już drużyny harcerskie.

Współpraca Pań.

Zgodnie z obowiązującym regulaminem panie współdziałały w różnych akcjach Rodziny Kolejowej. Szereg pań z poświęceniem współdziałało przy prowadzeniu dożywialni dzieci w Bydgoszczy w okresie zimowym 1934-35 i 1935-36, poświęcając dużo czasu i pracy tej tak bardzo potrzebnej placówce. Dzięki zabiegom i staraniom pań powstała przy dożywialni świetlica, która gromadzi liczne zastępy młodzieży na pogadanki w godzinach popołudniowych.

W akcji gwiazdkowej dużą część pracy wykonały panie. W Kołach bilans współpracy pań jest nader dodatni. Dzięki ich wytężonym zabiegom i staraniom urządzono wystawę prac domowych w Chełmży, Gdyni, Jabłonowie, Tczewie i Toruniu. Współudział w organizowaniu stołówki i dożywialni dzieci w Karsznicach i Iłowie umożliwił Kołom należyte ich postawienie.

Dochody z imprez tanecznych i zabaw towarzyskich mają Koła przedewszystkiem paniom do zawdzięczenia, które pod tym względem wykazały niejednokrotnie niezwykłą pomysłowość i umiejętność organizacyjną.

„RODZINA KOLEJOWA"
Zarząd Okręgu Pomorskiego
w Bydgoszczy

BILANS NETTO
za rok 1935

Stan czynny			Stan bierny		
1. Kasa			1. Fundusz rezerw.	136.512	84
a) Zarz. Okr. 41.53 b) Kół 12.277.61	12.319	34	2. „ poż. bezproc.	24.217	38
2. Banki	188.315	05	3. „ „ gospodar.	1.079	97
3. Papiery wartośc.	550	—	4. „ stypendyjny	196	—
4. Ruchomości	69.534	93	5. Depozyty	8.297	07
5. Dłużnicy	43.402	19	6. Nadwyżka	143.818	25
Razem	314.121	51	Razem	314.121	51

ZESTAWIENIE STRAT I ZYSKÓW
za rok 1935

Straty			Zyski		
3. a) Administracja og.	7.274	51	2. a) Składki członk.	188.603	77
b) Przedszkola	27.295	48	b) Opłaty	12.800	35
d) Kolonje	10.583	02	c) Ofiary	4.645	12
e) Półkolonje	11.527	01	d) Dochody z przedsięb. i % % od kapit,	8.531	80
f) Wychow. fizyczn.	961	80	f) Doch. z imprez	1.686	15
g) Wydat. kult-ośw.	4.058	60	g) Inne dochody	1.913	39
h) „ humanitarne	31.739	56	4. d) Rach. Zarządu Gł. (dotacja).	47.565	—
i) „ org. gospodar.	4.413	87			
n) Fund. inwestyc.	7.729	40			
4. a) „ amortyzacyj.	7.844	—			
f) Stołówki	8.500	08			
Nadwyżka	143.818	25			
Razem	265.745	58	Razem	265.745	58

„RODZINA KOLEJOWA“
Zarząd Okręgu Pomorskiego
w Bydgoszczy.

WYKONANIE PRELIMINARZA BUDŻETOWEGO

za rok 1935

Rodzaj dochodu wzgl. wydatku	Kwota preliminowana		Kwota uzyskana-wydatkowana		mniej		więcej	
A. DOCHODY: I Zwyczajne								
§ 1. Składki	150.000	—	188.603	77			38.603	77
§ 2. Opłaty za korzystania z instytucji R. K.	14.550	—	12.800	35	1.749	65		
§ 3. Ofiary	—	—	4.645	12	—	—	4.645	12
§ 4. Dochody z przeds. i %%	4.000	—	8.531	80			4.531	80
§ 5. Dochody z imprez	4.950	—	1.686	15	3.263	85		
§ 6. Inne dochody	4.400	—	1.913	39	2.486	61		
Suma dochodów zwyczaj.	177.900	—	218.180	58			40.280	58
B. WYDATKI: I Zwyczajne								
§ 1. Administracja ogólna	15.016	—	7.274	51	7.741	49	—	—
§ 2. Przedszkola	31.000	—	27.295	48	3.704	52		
§ 4. Kolonje	22.332	—	10.583	02	11.748	98		
§ 5. Półkolonje	16.800	—	11.527	01	5.272	99		
§ 6. Wychowanie fizyczne	1.770	—	961	80	808	20		
§ 7. Oświata	9.415	—	4.058	60	5.356	40		
§ 8. Humanitarne	28.500	—	31.739	56	—		3.239	56
§ 9. Organizacje gospod.	4.486	—	4,413	87	72	13		
Suma wydatków. zwyczaj.	129.319	—	97.853	85	31.465	15		